

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1:25, godišnje K 15—. Za INOZEMSTVO K 23—.

Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.040

UPRAVA „Hrvatske Rieče“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREĐNICTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIN.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

Broj 934

Klerikalna stranka.

Mi smo u jednom od zadnjih brojeva prenijeli članak „Tagespost-a“ u kome se govorilo o osnutku jedne liberalne stranke, koja bi bila ustvu klerikalnim aspiracijama u Dalmaciji. Izrazili smo tada bojazan, da li bi ta nova stranačka grupacija bila spravna da energično istupa proti klerikalnim nastajima i onim visokim dostojanstvenicima koji vode cijelu ovu akciju.

Klerikalizam je u borbi bezobziran, ne bira nikakva srestva, ima u rukama vlast, koja mu stoji na raspoloženje, jer je najbolji njezin temelj, ima crkve i propovjedaonice, isповједnice i pompozne crkvene svečanosti, raspolaže s ogromnim kapitalima i to mu sve otvara vrata uspjeha. Drugo je pitanje je li taj uspjeh trajan ili kratak, ali fakat je, da ima sve uvjete učvršćenja i prodiranja. Klerikalizam je internacionalan, a ipak kod raznih naroda ima i nacionalni biljež doličnog naroda. Vjera i domovina, to je srestvo svih klerikalnih stranaka svih naroda, u očuvanju pozicija i postignuću gospodstva u cijelom svijetu. Vlade koje se uzdrže na sili idu na ruku ovom crnom internacionallom pokretu, jer on naučava, da je svaka vlast od Boga.

I ova naša vlada pogoduje klerikalizmu, dapače u njemu aktivno sudjeluje preko crkvenih dostojanstvenika i raznih laika-konfidenata. U Austriji u kratko, klerikalni su centrum političke oblasti i biskupske kurije, koji zajednički i sporazumno istupaju. Klerikalizam služi vlasti, a vlast njemu! Ovo je u svim zemljama ove monarhije. Na sreću našu ovaj pokret bio je do pred nekoliko vremena daleko od našega naroda. U Hrvatskoj ga je inauguirao pokojni biskup Pošilović i cijeli njegov politički rad bio je i kretnao se u tom pravcu. U Bosnu je došao s Štadlerom, koji je katoličkom propagandom, pod firmom kroatizovanja učinio više štete bosanskim Hrvatima nego li bosanska uprava.

Amo u naše primorske krajeve nije mogao da lako ugje.

Nasrtao je i pokušavao prodrijeti, ali uspjeha nije bilo.

Naše staro svečenstvo bilo je dosta otporno i nacionalno odgojeno i nije se dalo pod njegov jaram. Ono, što nijesu

htjeli stariji svećenici, učinilo se je s drugim. Kapucini i Jezuite, ti najbolji propagatori klerikalizma uzeli su na sebe ulogu, da truju naš narod, da raznim kongregacijama malo po malo sondiraju teren za širu akciju.

I danas nažalost imamo razmahani klerikalizam duž cijele naše obale. Kapucinima i Jezuitima pridružilo se je ogromnim brojem i mlagje svečenstvo, a svi ovi već su danas postali samo agitatori, jer vodstvo preuzeše biskupi. Istupali su malo po malo, okupljali u kongregacije najprije ženski svijet, dok se napokon ne bacile svom snagom i na našu djecu, da im već u mladim godinama otruju dušu i srce napune mržnjom, jer niko tako ne zna mrziti kako Jezuit. U mnogim našim gradovima imate u jezuitskim samostanima dječja zabavišta. Od dječaka pučkih škola pa do gimnagijskih učenika, skupili su veliki broj mladeži, koja dobar dio slobodnih satova provodi kod njih. Nama je poznato, da su Jezuiti za tu djecu u Dubrovniku i biljard nabavili i karte im pružili u ruke, neka samo u njima dolaze, da ih odgoje i još za rana za sebe predobiju. I kakvim se sve načinom kod te djecu u Dubrovniku i biljard nabavili i karte im pružili u ruke, neka samo u njima dolaze, da ih odgoje i još za rana za sebe predobiju. I kakvim se sve načinom kod te

djece radi i što im se sve govoriti, suvišno je ovdje iznositi; svak i onako može naslutiti, da to nije ništa drugo nego zaglavljanje i zalugivanje.

Nego klerikalizam se nije ograničio samo na ovaj „siti“ rad, on istupa sada i na javno poprište; doduše još preko jedne političke stranke, pod njezinim imenom, ali skoro će i sam pokazati svoju firmu.

Današnja službena „stranka prava“ nije ništa drugo nego grupa klerikalnih elemenata, koja na političkom polju radi u smislu klerikalizma, jer dobiva direktivu iz biskupskih palača.

„Stranka prava“ kakva je danas nema smisla. Ona je profanisala načela svojih učiteljitelja i bilo bi od nje moralno, kad bi tom svom redu dala i pravo ime. Rek bi da su do ovoga uvjere aja došli i sami kaponje klerikalnog pokreta, jer sve ono što se je iza kulisa i pred očima javnosti odigralo ovo zadnje doba, potvrgnije naše mišljenje.

Pred kratko vrijeme putovao je Dalmacijom kapucin Škrivanić. U Dubrovniku u biskupovoj palači bio je tajni sastanak svih pouzdanih klerikala ili današnjih „prav-“

bez cijjeta u zapučku. Ona mu je na pisma odgovarala kao mlada licejkinja, koja tek sanja o toploj zagrljaju i o dugim, neiscrpivim poljupcima. U jednom joj pismu predloži on, da se sastanu barem za dva dana u hotelu, gdje su slavili vjenčanje, ali bez djece, bez ikoga. Oni se naskoro sastadoše, ali njihovo zlatno i ružičasto doba bijaše već davnio minulo.

Nestalo je bilo mlađenackog žara iz njihovih grudi i ne moguće opet doživjeti ono, što bijahu jednom u tom svratištu doživjeli. Rastadoše se govorči: „Ostarjeli smo. Odigrali smo našu ulogu, te se moramo zadovoljiti onim, što je bilo, a što se više ne vraća. Podjimo kući. Nema više za nas proljeće. Oko nas je jesen“. Ona mu na to odgovara: „Da, jesen je oko nas, no tješimo se, da nije još nastupila zima. Vjerujmo pak, da ćemo negdje drugdje doživjeti pramaljeće.“

U prijevisti „Poeniks“ priča Strindberg o čovjeku, koga homunkulus dugo proganjan, te nikako ne da mira.

Vrlo zgodno opisuje Strindberg odnos između vjerenika i vjerenice. Evo njegovih vlastitih riječi iz njegovih opražanja: Ljubovnici stvaraju između sebe tako zvane Tezline struje, za koje ne opстоje nikakva daljina. Ljubovnici se između sebe sasvim dobro shvaćaju, i ako ne razgovaraju i ako ne pišu. Dopisivanje između njih za pravo ne vrijedi ništa. Vjerenik odgovara na pismo vjerenice, a da ga nije niti pročitao, a vjerenica zna za sadržaj draginog pisma, a da ga nije niti otvorila. Nijedna pošta na svijetu nije kadra, da udovolji ljubovnike. Ljubovnici čute svako nepo-

vaša“. Tu se je pretresalo i govorilo o osnutku stranke ili bolje pretvorenu „stranke prava“ u klerikalnu, poput slovenske „pučke stranke“.

I baš negdje u to vrijeme dubrovački biskup Marčelić šalje svečenstvu svoje biskupije okružnicu u kojoj im nareguje, da se svi svećenici pojedino okružja (n. pr. oni s Korčule napose, pa oni s Pelješca i t. d.) imaju sastajati svakoga mjeseca, raspravljati o političkim pitanjima i njega o svemu izvješćivati. Ovo jasno govoriti za čim se ide.

A zašto je baš sada klerikalizam ovako napadno istupio? Dovoljno je napomenuti, da ovaj rad u velikom stilu počinje s balkanskim dogadjajima i njihovim odjekom kod nas — a onda znamo i ko ga je turnuo naprijed i ko mu je najači stup. I ovaj naš klerikalizam je nacionalno-„radikalni“, on pobija srpsvo, jer će se u njemu utopiti hrvatstvo i vas je prožet „velikom brigom“ za opstanak Hrvatske. Hrvatstvo mu je naprotiv samo cimer, a ističe ga zato, jer to hoće oni kojima služi. Hrvatska inovidualnost je u pogibeli, kriče na sve strane, zabrinuti za gospodstvo svojih gospodara i položaje njih, dobroh sluga.

Klerikalizam se je uvukao kod nas i priznajmo jak je, jer tu je kurija, bajuneta i policija.

Mi smo iznijeli ovo i ako u najkraćim crtama, da predočimo koliko je klerikalizam već raširen i kakva su mu srestva, a tim ujedno da razjasnimo našu bojazan, da li će neki elementi u novoj eventualnoj fuzioniranoj stranci imati volje i snage, da mu se susprostave onakvo kako treba i kako se mora.

Još bez naslova.

(Nastavak).

Mi smo do sada iznijeli dosta toga, što ne baca baš najljepše svjetlo na naše starije, a primorani smo da i dalje ustrajemo na tom putu, jer se danome nagomilavaju nove uvrede našoj nacionalnoj svijesti i nove nepravde prema pojedinim sucima.

Mi ćemo danas progovoriti o jednoj krvavoj uvredi, koja nas je takla u našem najtanjem narodne osjećaje.

vjerjenje i svaku nesuglasicu već u zraku. Oni mogu između sebe prekinuti, ali ne mogu jedan drugoga varati. Kao što telegrafista sjedeći za stolom opaža, gdje je pukla žica na galvanometru, tako i zaljubljenik može odmah znati, gdje prijeti pogibao, da pukne žica. U tom slučaju ne ostaje zaljubljeniku ništa drugo, nego da poveća struju, e da nadje bolji kontakt, ili da da sasvim prekine.

I o odnošajima, koji vladaju između muža i žene prvi dana braka, ima Strindberg čudnih misli. Evo, što on tome kaže: Prvih dana nema između Vas i nje nikačeve tajne. Vi opazite na njoj svaku promjenu i svaku neugodnost, a i ona isto tako na Vami. Da se u kratko izrazim, Vi imate njezinu dušu golcu na dlani, a i ona Vašu. Sve te dane radi između vas neka čudna telepatija. Meni se je barem dogadjalo da sam po nekim stanovitim mirisima znao, kako je žena prama meni raspoložena. To je u ostalom čisto subjektivno. Jednom očutih u sobi mortalim, vonj ljudskih lešina, i moradom odmah iz postelje skočiti, da otvorim prozor, ako li sam htio ostati na životu. Toga me je dana bila silno zamrzla radi meni vrlo dobro poznata razloga. Drugom mi se je prigodom napunila soba svakosnim mirisima. Toga je dana naglo prišlo k meni, te me je neprestano kao kakva ludjakinja obasipala poljupcima. Ja hoću da prečeravam, te kažem, da Vam žena prvih dana ne može ma baš ništa slagati. Prvih dana možete uvijek znati, i gdje je i što radi, a da je niti ne vidite.

Dok je Henrik Ibsen sasvim zanešen

U naše sudove hoće se da uvede nje-mački jezik kao službeni time, što se osim svega drugoga kvalificira kod savjetnika i poznavanje njemačkog jezika, a to znači, da će se kod imenovanja uzimati obzira i na to, da jedan savjetnik poznai ili ne taj jezik. Tim je dakle postavljen izričiti zahtjev na savjetnike, da moraju poznavati njemački, jer inače nema imenovanja.

Mi se ovome ne čudimo; iz iskustva znamo, da se starija vlast ne žaca nikakvog sredstva, da dodje do cilja. Nas ovo može dapače i mora da boli i vrijedja, ali se ne smijemo tome čuditi. Ali ima nešto drugo, što nas teško zabrinjuje i kud i kamo jače peče nego li su ovi pokušaji starije vlasti; *To je ravnodušnost i hladnokrvnost naših savjetnika, kojima su oni primili te kvalifikacije; dapače neki su ljudi na to, što su slabije bili ocjenjeni nego drugi. Eto to je sve, što ih boli; do drugoga im nije stalno; svak ištiće kako on pozna perfektno njemački i tuži se, što nije bio ocjenjen sa „veoma pobro“, kad to zasljužuje. Doživiti ćemo brzo i to, da ćemo ih viditi, gdje uče jutrom u perivoju ili na Šubićevu njemačku gramatiku, da ne zaostanu za drugima. Eh — radi se o — karijeri! Nacionalni se osjećaji zatomijuju — uvjegjeni ponos je prigušen i oni — muče!*

držati! On nekulturan — u potpunoj tamni i neznanju, a oni ljudi i škole i kulture. Imali ipak kakve razlike između njega i njih?

Spomenuti ćemo našim savjetnicima Talijanima, da je Lombardija 1859 i Austrijski duhan bojkotirala a kamoli učila njemački. To vrijedi mutatis mutandis i za naše. Mi smo na 30. p. mj. slavili pogibiju Zrinjskih i Frankopana, koji su glave svoje dali, jer nijesu hteli biti tudi sluge! A istodobno trpimo uvajdane njemačkog jezika u sudove. Kako smo maleni — a da je za što? Zbog mješovitih željica i prothjeva! Na svoje najsvetije narodne dužnosti zaboravljamo, kad se radi o pojedinačkim interesima. Pred tim interesima pada sve drugo! Nas to teško boli pak ne možemo mučiti! Hoćemo, da se znađe, da Dalmacija protestira proti ovoj uvredi i da neće trpit, da joj se obraz i ponos blati svakim časom, a da ona muči!

(nastaviti će se).

Mladji.

Značajna ovogodišnja proslava Zrinjsko-Frankopanskog dana.

Motto: „Za rod tek živi
„Tko je umro za nj.“

Tragedija Hrvatske u godini 1671. ove godine imala je u Zagrebu šire i veće značenje, nego došadašnjih godina, jer nakon 243. godine izgleda da je tek danas ovaj momenat iz naše povijesti shvaćen i pogodjen i sa strane onih, koji ga slave i onih, koji gledaju tu slavu. Nas sama proslava toliko ne zanima, koliko njezin značaj i opseg, koji je ona ostavila, tako da je svatko mogao vidjeti u povorci, koja je 2. ov. mj. prolazila zagrebačkim ulicama, nešto, što se je medju nama pojavilo u najnovije doba.

Duboka nacionalna dužnost i široko shvaćanje slobode, posebni istup sa većim značenjem i opsežnjim svrhama, sve se je to odziralo u ovoj povorci nezavisnih i slobodnih. Sve ono, što je moglo osjetiti i shvatiti ovaj dan; sve, što nije imalo titul, orden i čin, pohrilo je, da i vanjskim načinom manifestira shvaćanje ovog momenta, i dade osobni biljež ovo-godišnjoj proslavi.

vele, e da se bolje vidi, kako taj velik mizogin misli o djeci.

Bio vam je između kolega poznat kao ženjalna pojava. Frapirao bi svakoga, s kim bi i časak u doticaj došao, sa svojom vanrednom nadarenosti i izvanrednom kulturom. Radio je na jednoj važnijoj znanstvenoj radnji. Bijaje silno ambiciozan i ne posjedovač nikavim imutak. Toga radi bijaje čvrsto odlučio bogato se i otmeno ozentiti, te si ga mogao s toga vidjeti samo u finijim i boljim krugovima. Na sveučilištu u Upsali bratimio se sa sveučilišarcima iz starih aristokratskih obitelji, te ga mladi plemići pozivaju preko praznika na ladanje.

Ljeti bi se divno zabavljao. Svi su ga voljeli, jer je posjedoval vanrednih sposobnosti. Pjevao je i pričao tako milo, te su ga sve dame rado imale. Iz odjela mu je provejavala vanredna otmenost i neizrecivi ukus. U prijatelja načelno nije nikada uzajmljivao novaca. Jednom je prigodom kupio dvije srećke bez osobite vrijednosti, te se je u društvu dama time pravio važnim pričajući, da mora svakako poći na sjednicu jednog industrijalnog društva. Dvije je godine udvarao jednoj gospodjici iz aristokratske obitelji, koja je nešto posjedovala, te se je medju njegovim prijateljima već ozbiljno govorilo o njegovim zarukama, ali ga najedanput naglo nesta s vidokruga, pa se do malo doznao, da se je zaručio sa jednom pukom srotnjom.

(Slijedi).

Dodatak je tragedija od godine 1671. bila shvaćana i slavljenja na način, koji nije imao karakter jedne šire i općenitije proslave, nego se je njezina značajnost i vrijednost gubila u sputanju i sakrivenoj tužljici među četiri zida, daleko od jedinstvenih i osjećajnih traza, te žužljivih i snažnih čuštava. Ove godine, zaslugom nacionalističke omladine, tome danu dano se je karakter širih dimenzija i jačih izražaja, te je time u tu, do sad slabo shvaćanu, narodnu svečanost unesana mala korektura, koja je nama bila p trebita baš ovđe, gdje je pužanje, nerazumjevanje i površnost u nekim vitalnim pitanjima u hvalito snažan korjen. Značaj i značenje ovogodišnje proslave i pomena na trag čni svršetak ondašnje Hrvatske u Petru Zrinjskom i Šuri mu Frankopanu, od velike je važnosti za daljnje i buduće shvaćanje ovakvih i sličnih momenata iz naše historije. To je bila sinteza dvogodišnjeg rada nacionalističke omladine, koja je prva napustila tužno naricanje, to slabo i nemocno kukanje nad ovom nestrećom, pak pošla jednim novim putem, koji je savremeniji, i bolji od onog prvog: Potrebna je obnova i slavljenje tradicija ne toliko radi prošlosti koliko radi budućnosti. Po prošl mudanima mogu se bolje shvaćati sadašnji i budući dnevi. I ova proslava imala je taj značaj i tu svrhu, da se sa slavljenja i spominjanja ovog našeg herojskog i mučeničkog dana ponese nešto dubljeg i značajnijeg. Što će osvojiti i dijete u zipci i starca na ognjštu. To je nova molitva i nova vjera, kojom će se jačati sadašnja i buduća generacija. Jedna molitva, koju će Hrvat od sada moliti, bili će plod i rezultat ovako vih svečanih i svetih časova.

Ona će mnogo govoriti i pred njom će se jače držati. Ona će uljevati snagu oslabljenim i skrušenim sljedbenicima, a kletvom svojom pojačavati osjećaj i ubijati one, koji će ju prezirati. Nova vjera i novi kult u našoj rasi; nova snaga i nova hrana u našoj energiji, koja će donositi bolje rezultate našoj svijesti i našem nacionalnom osjećanju. Bez plača i bez tuge, bez suza i krunice, bez hrama i olтарa, ponosno i muževno, propovijedat će se novi kult i nova vjera za našu moć i našu energiju. U prošlosti tražiti će se put za budućnost i sve ono, što je vrijedno, spominjat će se i slaviti u tloj i snažnoj molitvi svetih rječi jakim ganućem i snažnim oduševljenjem. Bez bojazni, snagom oluje i nevremena, bez straha muževnošću i jačinom najvećih i najjačih heroja. Šaprat će se nova molitva ponajdijene nacionalne duše i ojačane naše rase. Plod je ovo najnovijih dogodjaja i sinteza cijelokupnog našeg rada, koji je kroz najkraće vrijeme manifestirao ovu misao u dva slučaja: u proslavi džavnika i pjesničkog Pe Tra Petrovića Njegoša i uspomeni tragične smrti jednog našeg snažnog i mladog državnika, te jednog nježnog pjesnika. Rad u tome duhu počinje u najnovijem dobu i on je magičnom moću osvojio nekoliko hiljada slobodnih zagrebačkih sinova, koji su 2. ov. mj. pokazali na ulici pred svim bodežima i bajonetama, pred zasrećem i zabrinutim odgovornim faktorima, da prekidaju i napuštaju stari tapčarje po određenom, naučenom, bezbržnom i slobodnom recentu. Kao zmija iz prirode za najveće ljetne žge kao čovjek, kome bodež stavljajuš pred vrat, u Zagrebu po prvi put zasikalo je ovog dana sve, što osjeća i misli patrioci.

Ali dok je duši „putnici“ s novom našom domovinom“ plivala u hladnu, hriješnu i nemoćnoj agitaciji, došlo je nepregledna povorka od više hiljada ljudi obilježila zagrebačkim ulicama. Kao da je na svakom dijelu grada, u svakom kamenju i na svakome mjestu čitala odgovor sime oduševljenju. Gledajći čovjek može razumjevati i kamenje i ono mu može mnogo kazati. A zagrebačka ulica i već ono, što je vidjelo ovu nepreglednu povorku izgleda, da je razinato njezino značenje, jer su dosadašnje male drugi karakter.

Zagreb, 4/V. 1914.

Ivo Jelavić, sveučilištarac.

upriličile su ovamošnje stranke za izbor u Garčinu, te su se svom strašcu i zamamnim sredstvima, koje dozna samo izborna agitacija, bacile u vrtlog stranačke borbe; ocenjivanja, blaženici i nadmudravanja sve na račun mandata.

Poslije psovaka, izdajstva i vjerolomstva, poslije grjeha i napuštanja temeljnih narodnih prava. Što bi ih počinila ova ili ona stranka, poslije uvjerenja o ispravnosti i valjanosti ovog ili onog programa, slijedile su u ovamošnjim novinama svih stranaka matematičnom sigurnošću ustaljivljene istine, kako će svaka dobiti venu. Frankofurtimski organ „Hrvatska“ bila je puna ovakovih sigurnosti, te je nekoliko dana prije izbora posvetila cijeli jedan članak kao uvodnik novom zastupniku garčinskog kotara dru. Kumićiću. Tako je radio u manjoj mjeri i Radić tako Rojc, a tako dr. Lazar Čar. Svaka od ovamošnjih stranaka hranila je nekoliko dana svoje pristaše i svjesne pobornike hranom iz poznate zorbice, kako će samo ona pobijediti, te je pozivala svoje pristaše, da tu pobjedu jedine i prave narodne misli moraju proslaviti na osobit način. Izbor je svršio pobjedom koalicije u osobu dra. Rojca, a poslije toga, kao obično, slijedila na jednoj strani izborna slava, koja je imala poslužiti opet stranačkim interesima, a na drugoj su se nizal razlozi, zašto kandidat ove ili one stranke nije uspio. Onima, koji su pobijedili, ta je pobjeda došla u zgodan čas, a oni, koji propadoše na izbornoj klonici nadješe svu silu opravdanih razloga svome neuspjehu. Frankovačkoj pobjedi smetao je Milinovac, a Milinovcu frankovac Radiću, koji je dobio nešto preko 150 glasova, on ele pobjedu izborno nepodopštine i presjela službenih krugova, dok koalicija rastapa se od veselja nad pobjedom u Garčinu pričekujući to narodnom svješću i zrelošću. Sada, dok Vam pišem, stišala se je malo stračka mržnja i bijes, koju je pojačao rezultat ovog izbora, a poslije ovoga politika u Banovini počiće starim putem. Opet će, da se zaciže rane ili učvrste pozicije, slijedit ona zakulisna politika iz ledja s revolverom, koji ne puca ili bođezom, pod kojim krv ne teče, ali koji nosi nejednake posljedice i plodove, koji ne ubija samo tijelo nego i dušu. Stara takтика i stari grijesi, kojima je današnje moderno doba dalo sankciju i priznanje. I danas, kao i prije, politika neosjećenog i podjarmljenog naroda vrti se i kreće oko toga, kako će jedna stranka što uspješnije i lakše nasadit i prevarit njoj protivnu. Ona se, sastoji u medusobnom trčenju i borbi, u slabljenju narodnih sila i ubijanju temeljnih moralnih principa. Strančarstvo, a ne borba za interese naših zemalja, rascjepanih i raskomadanih, odjeljenih i izrabljivanih, danas je u punom ekusu i ona slavi najveće triumfe baš u ovom dobu nad kulturnom i humanošću našeg doba.

Banovina je najbolje od svih naših zemalja i učvrstila politiku ovog i ovakvog štipanja samih sebe i ubijanja narodne energije i nacionalne svijesti u našem narodu. Ovdje, gdje politika uzajamnog pomaganja narodnih sila može donijeti većih snažnih i jačih rezultata, gdje se vodi politika većeg stila, stranačka mržnja i rastrovanost, uspjesi na izboru ili u saboru digli su se nad sva druga vitalna pitanja. Njena, kada se s naroda guli koža pod snažnim udarcima tudižinštine, ne može jedna stranka ni pomisliti na otpor i reakciju, ako li druga ne izrabiti u stranačke svrhe. Tim će vodama zaploviti i daljnja politika u Banovini, tim će ovako može stranke hraniti svjeće pristaše i uvjerenje, kako bi u ovaj ili onoj stranci može naći mjesto samo pošten čovjek; kako je program ove ili one samo opravdan. Međutim toliko puta prevareti narod slušati će još koje vrijeme, dok se ne prekine uzao i on podje samostalnim putem.

Ivo Jelavić, sveučilištarac.

Jedan predlog.

Poznato je kojom požrtvovnošću Hrvati svih krajeva u ovo zadnje doba sakupljaju novac za hrvatsku školu u Trstu. Cijeli naš narod uvidio je potrebu i neophodnu nuždu takve ustanove u Trstu, da se zaprijeći odnarođivanje naše djece, te da ih se odgoji u narodnom duhu. Već je sakupljeno oko 8000 K. bez onih mnogih hiljada, koji su ove dane sakupljene u Zagrebu. Koliko ideja tršćanskih Hrvata, toliko i onaj odaziv na koji je našla, lijepe pojave i dokaz shvaćanja naših nacionalnih potreba i dužnosti.

Ali nama se ipak čini, da bi ovo koliko god u sebi bilo dobro i požvalno moglo imati i jednu indirektnu lošu posljedicu. Možda da se varamo, ali mislimo, da bi ove moglo škoditi Družbi Čirila i Metoda, jer je cijeli naš rad na polju školstva bio do sada koncentriran tu. S osnutkom Hrvatske Straže već je bio pocjepan. U svoje vrijeme bio je taj čin kritikovan i naišao na negodovanje u ovim našim stranama. Prigovaralo se sakupljanju za škole u zemlji, gdje je školstvo autonomno — naše, pa neka ga sama država podupire.

Nego povratimo se opet na ovu najnoviju podjelu rada. Cijenimo da je družba najpotrebnija ustanova i da je ona u prvom redu pozvana da osniva škole.

Držimo stoga, da bi bilo uputno, kad bi hrvatsko školsko društvo u Trstu predao vas novac Družbi, a ova se obvezala dojduće godine podignuti školu u Trstu.

Donosimo ovaj predlog željom, da se s njim pozvani pozabave.

koh je kod svih mlinova jednak. Na zaključku listu poslje naslova mlinu dolazi „Prodavamo vam putem... uz slijedeće uvjete i pozivno na propise budimpeštarske burze za robu i efekte, slijedeće mlinске proizvode uključivo vreće brutto za netto.“

(Slijedi.)

Fran Lentić.

POLITIČKE VIESTI.

Austrijski parlament.

U ponedjeljak se je održala u Beču konferencija predsjednika svih stranaka radi saziva carevinskog vijeća i radi eventualne opstrukcije u delegacijama. Konferencija je bila sazvana na predlog socijalnih demokrata. Predsjedao je predsjednik parlamenta dr. Sylvester, a bio je prisutan i ministar predsjednik. Dr. Gross protestovao je proti uporabi §.a 14 i nanizao njegove zle posljedice.

Česi su izjavili, da traže uspostavu ustava u Českoj, provedenje izbora, saziv sabora i imenovanje maršala. Za volju mira, odustali bi za sada od svojih ostalih zahtjeva.

Prvaci svih stranaka izjavili su se za ustavni rad i potrebu nastavka česko-njemačkih pregovora.

Ministar Stürgkh kaže, da nije protivnik parlamentarizma, bio je prisiljen da se posluži §.om 14 i za nj uzimlje svu odgovornost. Naglasuje, da neće raspustiti parlament, nego će nastojati na svaki način, da omogući ustavni rad.

Konferencija nije prvi dan ništa pozitivna zaključila obzorom na carevinsko vrijede, ali je postigla zapriječenje češke opstrukcije u delegacijama, što je za vladu u ovom času bilo najvažnije.

Uspjehom ove konferencije može da bude zadovoljan najviše grof Berchtold.

Ivjava o izvanjskoj politici Rusije.

Iz Petrograda javljaju, da je car privolio, da u proračunskoj raspravi ministar izvanjskih poslova, dade izjave o politici Rusije. Ovaj exposé očekuje se pojmljivim interesom poslike najnovijih dogovora na Balkanu, pa sastanka u Mletcima i Opatiji.

Najavažniji dio exposé-a biće svakako pitanja trojnjog sporazuma, te značenje posjeta engleskog kralja u Parizu. Unaprijed se zna, da će biti istaknuti posebno tijesni odnosi s Francuskom, a možda i naslučivanja o promjeni sporazuma u savez.

Orijentalne željeznicne.

Još za balkanskog rata pa dalje do danas o ovom se pitanju toliko raspravljalo, vodili se pregovori i izmjenivali predlozi i misli raznili kabinet. Srbija je u početku stala na stanovnište otkupa željeznicu, ali tome se je usprotivila Austro-Ugarska. Prvo stanovnište srbske vlade prama najnovijim vijestima, izgleda da će se ipak ostvariti. Francuska koja je predložila internacionalizaciju željeznicu, odustaje sada od svoga predloga i sklona je zahtjevu Srbije. Prošlih dana vodili su se u Beogradu pregovori s direktorom željeznicu Milerom, nezavisno od Beča. Prama vijestima iz Beograda, srpska vlada apsolutno neće pristati na predlog Francuske o internacionalizovanju. U najgorjem slučaju povrati će eksplotaciju, samom državu, uz uvjet, da se prilagodi srpskim zakonom. Time bi Srbija privrhvala prvočini zahtjev željezničke kompanije i Austrije.

Nego za samu društvo ovako rješenje je najgore, jer će u tom slučaju Srbija poći od mlini može učiniti. Kupac razumije se, da grijesiti, jer iza svih malo prije spomenutih platežnih uvjeta stoji tiskano na zaključku „na izbor prodavaca“. Dakle glasom zaključka prodavac, dočito mlin ima pravo da traži od kupca da mu novac za robu pošalje u onome mjestu od kojeg se odprema roba i to prije nego ista odlazi. Zaključni listovi više puta su tiskani u njemačkom jeziku i kupac u više slučajeva ne razumijeva „na izbor prodavaca“. Ovo donekle ima i svoju stranu (naime da prodavac ima pravo da biri jednog od spomenutih platežnih uvjeta) jer kad toga ne bi bilo i najnesolidniji kupac imao bi pravo, da traži od mlinu da mu brašno na vijestiju dade. Ne samo, da u više slučajeva kupac ne shvaća svoju obvezu, koju je potpisao zaključak na sebe uzeo, nego dapače se događa, da ni odvjetnik kojemu se on obraća toga ne razumi ili neće da razumi. — Imao sam više slučajeva sa dalmatinskim trgovcima, koji su usporsko jasne ustanove zaključka, a pozivajući se na svoju solidnost zahtjevali da im mlin pošalje uz isplatu na 30 dana i taj njihov zahtjev sekundira njihov advokat, koji unatoč toga, da je zaključni list pred očima imao ipak je mislio, da njegov klijent ima pravo zahtjevati brašno na isplatu 30 dana i upušto bi se mlinom u proces, a razumije se samo po sebi kako bi isti svršio i koje troškove bi imao kupac. — Idimo dalje i uzimimo zaključni list, koji, kako re-

stampe pogodio je pravac, kad ga je uzeo glavnim nišanom u unutarnjoj političkoj borbi zemlje.

U najnovije vrijeme počeli su se nafosili okupljati i organizovati. Hoće li oni biti opet onako jaki i gospodari Bugarske, kao ono u početku rata? Venzelos, grčki premier, rekao je pred koji dan, jednor novinaru, da je novi balkanski savez na vidi, a kad zaciće rane zadnjeg rata, nade se, da će i Bugarska ući u nj. Ako ove riječi postanu fakat, biće to jedan od najradosnijih momenta Južnog Slavenstva.

Napadaj na Slovence u gradskom vijeću Trsta.

U utorki došlo je u općinskom vijeću u Trstu do burnih i užasnih prizori, koji dokazuju kakvom je mržnjom zadojenu prama nama i talijansko narodno predstavništvo. Za vrijeme govora Dra. Wilfana čuli su se povici: fora i sciavi. Dra. Wilfan odgovorio je na ove povike nastavkom svoga govora u slovenskom jeziku. Sada su nastali momenti, u tršćanskem vijeću nepamćeni. Talijani, kao bici na crvenu boju, pobjesni na slovensku riječ i jurnuše prama slovenskim zastupnicima, koji burnim pljeskom pozdravili svoju riječ. U tom metežu bio je Dr. Rybarž, vogla Slovenaca, kukavički iza lega napadnut i udaren šakom. Načelnik je digne sjednicu i pozvao u svoju sobu Dra. Wilfana i Dra. Rybarža, kojem je onaj, koji ga je udario, pitao oproštenje. Kad se je sjednica nastavila, načelnik je požalio one prizore, osudio napadaj na slovensku manjinu, a osobito na Dra. Rybarža. Po svršetku sjednice dočekali su Talijani ponovno slovenske zastupnike sa poklicima: „fora i sciavi“.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Dr. Lujo knez Vojnović, kakojavaju iz Dubrovnika, izagnan je iz svog rodног grada. Donosimo samo ovolik, više ne smijemo, jer nam je pred očima modra olovka g. državnog odvjetnika.

Hrvatskom Sokolu da počasti uspođenu blagopokojnog Ivana prof Benzon-a, darovao je gosp. Jovo Margetić K. Darovatelju najljepše zahvaljuje — Upravu Hrvatskog Sokola.

Zadruga obć. činovnika za Dalmaciju sazvala je za jučer i danas skupštinu svih načelnika općinskih povodom predloga o osnutku veresijske udruge dalmatinskih općina. Dnevni red skupštine glasi: I. Imenovanje predsjednika koji će ravnati skupštinom; II. Pretresanje i ugavljanje Pravilnika veresijske udruge dalmatinskih općina; III. Imenovati članove prve ravnateljstva, koje će udrugu uknijiti u trgovacki registar.

Električna rasvjeta. Tuže nam se iz grada na razne slučajeve, što se događaju onima, koji imaju električnu rasvjetu. Mi ne čemo sve potanko to iznijeti, jer bi nam odnijelo puno prostora, samo često navesti to, da se nakon tih tužba izražuje nuda, da će se od sad unaprijed moći imati boljih i trajnijih žarulja. Kako je poznato tvrdka A. Šupuk i sin ustupila je Vinku Šupuku i dr. prodaju žarulje. Te žarulje nisu do sad ništa vredile, osobito zadnjih mjeseci, tako, da su dolazile zapadati kušljko i sama rasvjeta. Prvo smo imali žarulje za 60 para, a trajale su mjeseci i godinu, sada te žarulje zapadaju 1 K. Ako je cij

Klasifikacija prijavljenih konja i tovarnih životinja najavljena je za slijedeće dneve: za grad i predgradja Šibenika dne 13. t. m., a za selo Donjepolje, Krapanj, Dubravu, Mandalinu, Zablaće i Vrujce i Bilice dne 14. t. m. Vlasnici životinja moraju da pri klasifikaciji prikažu opremu životinje. Klasifikacija počinje u 8 sati u jutro kod Općinske Ribarnice. Upozorju se vlasnici, da ne zanemare doći, jer im je inače posljedica globa do 200 K.

Dražba. Na 10. t. m. u općinskome uredu držat će se javna dražba za zakup ovogodišnjih poljskih proizvoda sa zemalja zaklade „Andreis“. Prvi i najniži dražbeni glas ustanovljen je na K 400.

Dio obrazgivih opć. dobara. Ovih dana dojazi ovamo tehničar pokrajinskog povjerenstva za diobu obrazgivih opć. zemalja g. Dinko Bressan, da iskolči dijelbeni nacrt odlomka Rasline i tehničar Robert Matulić, da izmjeri već obavljenu diobu odlomka Vrplice. Nadamo se, da će za ovim odmah slijediti i mjerjenje obavljene diobe odlomaka Krpanj i Mandalina, za koje su već priredjene sve nužne predradnje.

Parobrodarsko društvo „Dalmatia“ imalo je svoju glavnu skupštinu u četvrtak dne 30. aprila u Trstu s dnevnim redom: 1. Izvješće o društvenom radu, prikazanje bilance za god. 1913. 2. Izvještaj nadglednog vijeća. 3. Predlog o podjeli dobitka. 4. Povećanje društvene glavnice. 5. Biranje nadglednog vijeća.

Društvo je imalo u prošloj godini čisti dobitak od K 309.867.98. Dioničarima je podijeljeno na ime dividende K 12 po akciji.

Podružnica družbe Čirila i Metoda u Imotskom. Pred mjesec dana inicijativom uč. G. M. Kolina ustanovila se je podružnica sv. Čirila i Metoda za Istru u Imotskom. O ovoj podružnici sasvim je malo bilo u našim novinama, premda za njenog početnog djelovanja zasluguje svake hvale i priznanja. Već pri ustrojenju, prijavilo se preko 30 članova podupirućih, koji se obavezaše k tome, da će biti i redoviti plaćajući godišnje doprinos od 12-14 K. Istaknu se Dr. Pelicarić sa svojim sinom Svetozarom, zatim Dr. Vuković, Dr. Perić, Dr. J. Ferri, Milić Štrkalj, Dr. K. Jerković, braća Sučić i mnogi drugi, a od utemeljitelja se naknadno prijavio općinski prisjednik Jure Jerković. Pošto mnogi ue moguće prisustvovati skupštini, to se odlučilo da se pojudi Općini, Hr. Čitaonici, Pučkoj Študio-nici, da bi izvoljeli stupiti kao članovi ute-meljitelji. Čujemo, da su ovi ponudu primili. Ovaj plemeniti pokret naših Imoščana zaslužuje svake hvale. Kako smo izvješteni u cijeloj Dalmaciji nema nego jedva 20 podružnica što je svakako za požaliti.

Pred koji dan kosnulo nas je kad nam reče jeban rodoljub, da kad je pred nekoliko dana govorio sa gosp. Carem Eminom o napretku našeg školstva u Istri ovaj mu je odgovorio: e da imamo 10.000 K. na raspoređenju, podigli bi im školu u Šrki nijhovo, gdje ju naša djeca otežuju kao Izraelci manu. Dužnost bi stoga bila svih naših rodoljuba u svim gradovima, varošima i selima, gdje nema podružnice družbine, da je ustanove. Nastojimo, da što prije možemo reći: Istra je potpuno naša!

Požar. Jučer nešto poslije četiri sata poslije podne pojavila se je nagla vatra u podkrovju kuće težaka Luke Grubišića Antina reč. Lukina u Varošu. Uzrok požaru nepoznat. Bit će da su se djeca igrala žigama oko ognjišta, gdje je bilo nešto strugotine, te tako nastala vatra.

Dva hitca iz topa sa tvrgjave sv. Ane dadeo se odmah znak požara. Na dotično mjesto dogođe brzo vatrogasci i mnoštvo znatižljive svjetine.

Vatra je sasvim uništila podkrovje pomenute kuće, te i jedan dio podkrovja drugog dijela kuće, koje pripada drugom bratu.

Pošto je kuća razdijeljena u tri dijela, pretrpila su sva tri dionika štete i to Luka Grubišić po prilici 1200 K., brat mu Mate do 900 K. a otac im Ante Grubišić do 400 K. Osjegurano je bilo samo vlasništvo brata Mate.

Ravnateljstvo Družbe sv. Čirila i Metoda za Istru u Opatiji primilo je u prvoj polovici travnja ove prinose: G. Josip Paučić, Anačka K 70— G. Ante Ladić, župnik Vrbovsko K 61— sakupljenih na oprosojnoj večeri g. Lavoslava Dilla, kr. kot. predstojnika, na predlog g. Dr. Milana Thallera lječnika, kao protest protiv „Rivoltella“ u Trstu. Gdjica Marija Radić, učiteljica, Zloselo K 10— prosvjed protiv dogadjajima u Rivoltelli. Prva Hrvatska činovnička zadružna, Varaždin K

20— Domobrani major Slavko Stancer, Gospic K 20— u počast uspomene blagopok. Nikole Pavelića, domobrani pučnik Dane Kolak. Gospic K 20— u počast uspomene blagopok. Nikole Pavelića. G. Milan Špehar, Zagreb K 10— sabrani medju činovnicima i činovnicama

trg obrtne komore u Zagrebu. Poglavarstvo Općine Mrkopalj K 20— Uprava „Narodnih Novina“, Zagreb sabranih K 43 40. Ogulinška Štrediona-Ogulin K 50— G. Ignjat Kopf, Karlovac K 61-28 polovica čistog prihoda plesne zabave priredjene po činovnicima zelježničke postaje u Karlovcu. Predujamna zadružna, Sisak K 25— Hrvatska Žemaljska Banka, Osijek K 150— G. Ivan Gojtan, bilježnik Gospic mjeseci prinos K 10— G. Josip Gračić, župnik Beram K 10— Podružnica-Ferenčić (Vižinad) K 10-56. G. Dr. F. Brelić, Crkvenica K 10— Poplavartvo Upravne Općine, Gradac K 5— Gdjica. Ana Brnobić, učiteljica, Fuškul K 7-2 sabranih po gospodi Gašparu Jurkoviću i Josipu Milioti, Hrv. Čitaonica, Benkovac K 300— Podružnica Družbina, Marezige K 200— G. Fran Filipović, Sv. Ivan Želna K 20— mjesto vijenca na odar blagopok. Martina Pešuna, kapelana. Podružnica Premantura, K 10— G. Petar Ružić, Kaštelir K 207-20 u ime podružnice. G. Dr. A. Grgurina, Opatija K 64-14 sabranih u Škrabici. Ugleđali se i drugi! Naprijed za Družbu!

Liječnik za očne bolesti. Početkom ovoga mjeseca dolazi u Dalmaciju specijalista za očne bolesti Dr. V. Lušić-Matković iz Zagreba. U Splitu će se držati od 3.—18., u Dubrovniku 19.—25., u Šibeniku 26.—31. maja a u Zadru 1.—6. juna.

Dobra se vrijemena obećaju onima štovanima čitacima, koji će k vuce-nu dne 14. i 15. svibnja uaručiti izbornu skupinu 5 srećaka sa glavnim dobitcima u iznosu od 715.000 kruna odnosno franaka i lira uz 62 mjeseci obroka po K 5-25 ili manju skupinu 5 srećaka sa glavnim dobitcima u iznosu od 335.000 kruna odnosno franaka i lira uz 62 mje-sečni obroka po K 3-25, budući im jedan jedini glavni zgoditak oduzme svu brigu za budućnost dočim im se u sretnom slučaju mogu desiti i daljni glavni zgoditci. — Upute daje i naručbe prima za „Slovensku i Hrvatsku Narodnu Stražu“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana 17. (43)

Borba proti zareznicima voćaka i vinograda treba započeti na vrijeme, kao uspijeno oružje proti sitnim neprijateljima voćaka i vinograda pokazala se je štrcaljka za vinograde, najnovijeg sistema, nagradjena i zonom zaštićena, izradjena od tvrdke. Josef Jessernitz u Stockerau br. 23, kao i sumporac dvostrukog djeđujući, takodje izum i sumporac dvostrukog djeđujući, takodje izum obiju aparata je veoma jednostavan i jako podezen za lagano i prikladnu uporabu. Prospekti na zahtjev badava i franko.

Svaka otmena gospodja. koja ufinjenom svojom toaletom te zdravom ljetom svoga tijela sveopću pozornost na sebe svraća, posve je uvjerenja, da sva tajna njene ljepote i elegancije leži u najpoznatijoj njezi teinta kao i ružičaste joj kože. Ona će se najuljubazni je zato brinuti, da za kupanje kao i za pranje ruku i lica rabi blagi i neutralni sapun, koji nježnu kožu ne podržaje niti joj ne škodi, već naprotiv zasaljene žlijedze razara a vrlo povoljno na kožne šupljice djeluje. Sva to svojstva posjeduje u potpunoj mjeri pravi Stenckenfer sapun od lilijanovine, te zato ne bi ovaj smio na nikojem toaletnom stoliću otmenih gospodja manjkati.

SITNE VIESTI.

U ponedjeljak je gradsko zastupstvo zagrebačko na prijedlog gradskog zastupnika Hrustića zaključilo, obratiti se na kraja molbom, da dozvoli prenos kosti Zrinskih i Frankopana u Hrvatsku. Grad Zagreb obvezuje se dati dolično mjesto za sahranu njihovih kosti i snositi će sve troškove ekshumacije i prevoza.

— Bečki akademici Hrvati i Srbi pohodili su po obličaju prošlih godina, na 30. trannja grob Zrinskih i Frankopana u Bečkom Novom Mjestu. Na grobu su se držali govoriti, a zatim je omladina obašla gradom pjevajući naše narodne pjesme. —

— U nedjelju su Talijani u Trstu podmetnuli bombu pod Narodni Dom. Nastala je užasna detonacija, koja se je daleko čula, ali srećom šteta nije velika, jer bomba nije bila dobro napravljena. Ovo su žalosi-pni pojavi i žalosna slika trčanskog talijanstva, kada se sa ovakovim sredstvima služi. —

— U Zagrebu se na 30. aprila počelo

sakupljati za hrvatsku školu u Trstu. — Omladina je izabrala ovaj dan za početak sakupljanja, da tim pokaže, da ovu obiljetnicu hoće da proslavi, osim manifestacije na ulicama i jednim realnim i pozitivnim činom. Već prvi dan sakupilo se preko K 7000—.

— Česko Namjesništvo nije potvrdilo pravila „Jugoslavije“, društva jugoslavenskog djaštva u Pragu. Pod ovim imenom imili su da se fuzioniraju svi dosadašnji tamošnji klubovi hrvatskih, srpskih i slovenskih djaka. —

— Na skupštini srpske narodne banke u Sarajevu, koja se je držala u nedjelju zaključeno je sazvati kongres svih srpskih novčanih zavoda u svrhu fuzije i po tom centralizacije srpskog kapitala. Odbor se nije mogao izabrati jer je to zapriječio odsasnik policije, što je izazvalo veliki prodvod kod učesnika.

— Od prvog ovog mjeseca gostuje u Sarajevu hrvatska opera iz Zagreba. Sarajevsko novinstvo piše najlepše i uprav veliča našu operu pišući najlaskavije o pojedinim umjetnicima. —

— U ponodjeljak stigao je jedan odio engleske eskadre u Trst, a u utorak se je drugi odio usidrio pred riječkom lukom. U Rijeci i u Trstu bilo je englesko brodovje primljeno topovskim hitcima austrijskih brodova.

RAZNE VIESTI.

Osnivači balkanskih država i njihov utes. Povodom dolaska kneza Vilima I. albanskoga na prijestolje konstatira bruseljski „Soir“, da dosad nijedan osnivač koje balkanske dinastije nije svoje vladavine svršio naravnim putem. Tako je prvi knez rumunjske Aleksander Cusa unatoč mnogih zasluga za svoju zemlju, godine 1866, iza desetogodišnjeg vladanja svrgnut s prijestolja. U Bugarskoj izgubio Aleksander Batemberški prijestolje revolucijom. Prvi knez crnogorski Danilo I. umoren je 1861. u Kotoru, a prvi Obrenović knez Mihailo g. 1867. u parku topiderskom. Prvi kralj grčki Oto bavarski svrgnut je nakon tridesetogodišnjeg vladanja g. 1862. revolucijom. Ostane li sadanj knez albanski na prijestolju do konca svog života, sreća mu se je osobito nasmijala i biti će prva iznimika od pravila.

Koliko ima ove družbe! Vadimo iz jednoga katoličkog lista ovu zanimivu statistiku, koja nam kaže, na čemu i na kakvoj sili sloni Vatikan & Co.

Evo, koliko ih ima:

Benediktinci: u 14 grana imadu 156 samostana, 4450 redovnika, 2007 konversa,

1602 crkve i 142 kolegija

Certozini: oko 100 redovnika u 25 samostana.

Dominikanci: 4446 redovnika u 376 samostana razdijeljenih u 20 provincija.

Franjevcii: 16. 968 redovnika, 1478 samostana i 79 provincija.

Redentoristi: više od 400 redovnika u 215 samostana.

Maristi: 100 redovnika od kojih 200 misjonara.

Lijonski Misijonari: 500 redovnika.

Misijonari Afrike: 500 redovnika.

Brački kršćanskih škola: 14.630 redovnika u 1700 kuća.

Konventualci: 1700 redovnika i 26 provincija.

Kapucini: 10.141 redovnika, 773 samostana sa 54 provincije. Misijonara oko 1000 osoba.

Karmeličani: 1900 redovnika u 153 samostana.

Isusovci: 16.293 redovnika.

Lazaristi: oko 300 redovnika u 240 samostana.

Kušajte sve te brojke zbrojiti, pa da vidite silne crne vojske!...

Radije smrt nego nju. Prošlog mjeseca utopio se je na Coney Islandu mladić Herman Arentz. Na obali našli su mu šešir i kaput, a u kaputu pismo njegove vjerenice, koja mu javlja o velikim pripravama za skoro njihovo vjenčanje.

Majka njegova dobila je istoga dana od njega pismo, kojim joj javlja, da će se radje ubiti, nego li oženiti.

Mladić se valjda u zadnji čas predomislio i zaključio, da je smrt konačno ipak sladja od — žene.

— U nedjelju su Talijani u Trstu podmetnuli bombu pod Narodni Dom. Nastala je užasna detonacija, koja se je daleko čula, ali srećom šteta nije velika, jer bomba nije bila dobro napravljena. Ovo su žalosi-pni pojavi i žalosna slika trčanskog talijanstva, kada se sa ovakovim sredstvima služi. —

— U Zagrebu se na 30. aprila počelo

KNJIŽEVNOST I PROSVJETA.

„Književne Novosti“. Izašao je br. 15. ovog beletrističkog časopisa s ovim sadržajem:

Vladimir Nazor (Kastav): Pjesme: Sijač, Ritam, Sanje. — Andrija Milčinović (Zagreb): Tirasova smrt. — M. Bojić (Beograd): Latalice, Zagonetka. — Stjepko Trontl (Sarajevo): Pet cigareta — E. Matasović (Vinkovci): Proljetni soneti: Nedjelja, Sunce — Miškan Lovinac (Pećuh): Lotiši dolaze. — Dr. Ivan Krnić (Delnice): Okajanje, roman. — Listak. Ocjene. — M. Rojić: Pjesme. — E. Parisot i F. Henry: Pedagoška krestomacija. — Pismo iz Beograda. — Pismo iz Ljubljane. — Pismo iz Poljske. — Kazalište: Repertoar u Zagrebu, u Beogradu. — Koncerti. — Izjava Lj. Wiesnera — Bilješke.

Preplata na godinu K 12. Pojedini broj 30 filira. Naručbe prima knjižara Gj. Trbojević Rijeka.

Izvješće „Hrvatsku Rieč“.

POVJESTNE CRTE GRADA ŠIBENIKA I OKOLICE.

I. DIO:

Od naseljenja Hrvata do krunisanja kralja Kolomana . . . . . K 1—

II. DIO:

Od krunisanja kralja Kolomana do predaje Šibenika mletačkoj republiци . . . . . K 1—

Nabavlja se u „HRVATSKOJ TISKARICI“ (Dr. Krstelj i drug) :: ŠIBENIK

Bracera

od 15 tona u dobrom stanju.

prodaje se

Pobliže obavijesti daje

- Dušović Stipe - Zlarin

(1)

(5-10)

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska)

Potazak iz Trsta ponečnjak u 5 sati posle podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.

Trst-Metković B (poštanska)

Potazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne.

Trst-Metković C (poštanska)

Potazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.

Trst-Korčula (poštanska)

Potazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posle podne
povratak u ponečnjak u 6.30 sati prije podne.

Trst-Šibenik (poštanska)

Potazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst-Makarska (trgovačka)

Potazak iz Trsta u utorku u 6 sati posle podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst-Vis (trgovačka)

Potazak iz Trsta u četvrtak u 7 sati posle podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. SKARPA. :: Cena knjizi
broširano K 5--, a uvezano K 6--.
Nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“
u Šibeniku i u svim knjižarama.

AKO Vi

ne možete jesti, te se čutite
bolestan, to će Vam
lječničko izpitati

Kaiser'ovi

Želudčani

Pferferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete
dobar tek, želudac se opet uredi
i ojača. Radi oživljajućih i okre-
pljujućih svojstva, neophodno
potrebni na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija
i Vinko Vučić, drogerija
u Šibeniku
kao i u svim ljekarnama

(130)

25-60

AUTO- GARAGE

Najam automobila

Javljam p. n. občinstvu da sam otvorio
autogarage i najam automobila

novih, vrlo elegantnih za 4 i 5 osoba.

Cijene veoma umjerene.

Telefon br. 61.

Niko Rossi.

Naslov za brzovaje: „JADRANSKA“.
CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kuponi žaložnica Zemljivođe vere-
sijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi I/II. kao
i uvučene žaložnice u-
novčuju se kod

JADRANSKE BANKE

u Trstu i svih
njezinih po-
družnica.

Dionica glavnica k 8.000.000.

Pričuve k 700.000.

Uložne knjizice - Po-
brana i administracija
vrijednosnih papira. - Ku-
popodjala tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te deviza i
valuta. - Osiguravanje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. - Žiro
računi i tekući računi. - Unovčivanje mje-
nica, dokumenata, odreznaka i izvučenih vrijed-
nosnih papira. - Kreditna pisma čekovi, vagla,
naputnice. - Predujmovi i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove i t. d.

Gradjene vjeresle.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinčoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

VIII

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XI

XII

XIII

XIV

XV